

Kies voor goed onderwijs!

26-07-2023

Goed onderwijs met een bevoegde leraar voor de klas is de basis. De basis voor de toekomst van onze kinderen én voor de toekomst van ons land. Het onderwijs is namelijk dé plek waar de (vak)professionals van morgen worden opgeleid, de samenleving elkaar tegen komt en normen en waarden worden gedeeld. Toch staat het onderwijs en daarmee de belangrijke maatschappelijke functie van het onderwijs onder druk. In het basisonderwijs is er een lerarentekort van 7.900 fte, dat 9,2% van de totale werkgelegenheid in het basisonderwijs vormt. In het voortgezet onderwijs is er zelfs een tekort van 23,1% van de totale werkgelegenheid. Leraren worden daarnaast lang niet altijd betrokken bij het vormgeven van het onderwijsbeleid. Samen kunnen we het lerarentekort terugdringen en het niveau van het onderwijs herstellen. Gaat uw partij de uitdaging aan?

Lerarentekort

Nederland zucht onder het lerarentekort. Het resultaat: [één op de negen klassen dreigt het schooljaar zonder leraren te moeten beginnen](#). Een groot probleem, dat een enorm effect heeft op de kansen van onze kinderen. Een kwart van de huidige 15-jarigen kan al niet goed genoeg lezen of schrijven om mee te kunnen doen in de maatschappij. Het lerarentekort wordt ondertussen alleen maar nijpender. Dit zorgt ervoor dat kinderen met een achterstand aan hun leven beginnen. Het is de vraag is of zij deze nog kunnen inhalen. Het tekort aan leraren mag daarom nooit worden opgelost door mensen zonder bevoegdheid voor de klas te zetten. Leraren dienen bevoegd te zijn voor de vakken die zij geven, omdat dit de enige manier is om te garanderen dat zij de kwaliteit leveren die de kinderen verdienen. Tegelijkertijd hebben het nijpende tekort, de grote klassen en toenemende administratie de werkdruk op leraren extreem verhoogd. Leraren verlaten uitgeblust het beroep (lerarenlek), met een nóg groter tekort tot gevolg. Startende leraren landen daarnaast, door een gebrek aan goede begeleiding, vaak niet duurzaam voor de klas. Een deel valt zelfs al tijdens de lerarenopleiding uit. Dit kunnen we ons simpelweg niet veroorloven.

Niet alleen het funderend onderwijs maar ook het mbo heeft te maken met een oplopend lerarentekort. Dat is een groot probleem, aangezien zij de vakmensen opleiden die de samenleving zó hard nodig heeft. Evenals in het funderend onderwijs is het ziekteverzuim hoog, verlaten veel startende leraren binnen vijf jaar en onderwijs en zorgt een hoog en stijgend percentage tijdelijke contracten voor een hoog verloop. Samen kunnen we ervoor zorgen dat in 2030 elk kind weer een bevoegde leraar voor de klas heeft staan en dat het niveau van het onderwijs wordt hersteld. In Nederland bestaat een stille reserve van 83.000 bevoegde leraren die het onderwijs heeft verlaten. Als we, door het beroep aantrekkelijker te maken, erin slagen om een gedeelte van hen te verleiden om (terug) het onderwijs in te komen, kunnen we een deel van de tekorten oplossen! Daarnaast zorgt een aantrekkelijker beroep en betere begeleiding van startende leraren ervoor dat studenten en zij-instromers voor het vak kiezen én minder vaak uitvallen. De AOb stelt namens de leraren de volgende interventies voor:

Lestijd: onderwijstijd versus schooltijd

Leraren werken structureel over, krijgen te weinig tijd voor lesvoorbereiding en nakijkwerk, ervaren een te hoge administratieve last en vervullen te veel aanvullend commissiewerk. Dat blijkt uit recent [onderzoek](#) waarin de AOb ruim 8.000 leraren heeft ondervraagd. Gezien het grote tekort is het van belang dat leraren zich kunnen richten op het lesgeven, contact met leerlingen en het werk in het lokaal. Professionals zonder bevoegdheid kunnen de leraren hierbij ondersteunen en de werkdruk zo wat verlagen. Om te bepalen welke taken bij de leraar behoren en welke bij een professional kunnen worden belegd, kunnen we een onderscheid maken tussen onderwijstijd en schooltijd. Onderwijstijd is gericht op het curriculum om de kerndoelen en eindtermen te behalen. Dit behoort tot het exclusieve terrein van bevoegde leraren. Schooltijd betreft activiteiten die ondersteunend (kunnen) zijn aan het behalen van kerndoelen en eindtermen. Professionals die niet over een bevoegdheid beschikken kunnen deze activiteiten vervullen. Dit onderscheid tussen school- en onderwijstijd verlaagt de druk op leraren, met minder uitval tot gevolg. Daarnaast stelt het hen in de gelegenheid om kwalitatief hoogwaardig onderwijs te geven. Deze verhoogde kwaliteit van het onderwijs komt ten goede van de kansengelijkheid van leerlingen en doordat de schooldag niet wordt ingekort blijft de opvangfunctie van het onderwijs behouden.

Kleinere klassen

Op dit moment bestaan klassen in het funderend onderwijs soms uit meer dan 30 leerlingen. Dat is een groot probleem. Hoe groter de klas, hoe hoger de werkdruk en hoe sterker de onderwijskwaliteit onder druk komt te staan. Met uitval en uitstroom van leraren als resultaat. Het vaststellen van een maximale klassengrootte in het funderend onderwijs, is dan ook een voorwaarde om goed onderwijs te kunnen bieden. Zo blijkt [uit onderzoek](#) dat basisschoolleerlingen in klassen van maximaal 21 leerlingen veel betere schoolresultaten behalen. Kinderen worden meer gezien en leren meer in de klas. Dit komt ten goede aan de kansengelijkheid, aangezien ook de kinderen waarvan de ouders geen bijlessen kunnen betalen de begeleiding krijgen die zij nodig hebben. Kleine klassen verhogen daarnaast het werkplezier onder leraren, wat de uitval van leraren verlaagt. De eerste stap naar kleinere klassen is het vaststellen van een maximale klassengrootte die nu haalbaar is. Vervolgens wordt toegewerkt naar een maximale klassengrootte van 21 leerlingen in 2030 (in het funderend onderwijs). Een investering van 1,8 miljard in onder meer kleinere klassen levert op termijn een extra economische groei van 3,45 miljard op, becijferde SEO Economisch Onderzoek. Omdat ook in het mbo, hbo en wo de groepsgrootte steeds verder toe neemt, stellen we voor om een student/docent ratio vast te stellen waar onderwijsinstellingen zich aan moeten houden.

Stagevergoeding/fonds

De AOb is van mening dat alle stagiaires, net zoals bij de Rijksoverheid, €750 per maand horen te verdienen, gebaseerd op een fulltime aanstelling. Daarnaast staat de AOb voor een stagefonds [zoals bestaand in de zorg](#), voor studenten die stage lopen in het funderend onderwijs. Dit fonds, dat bekostigd wordt uit additionele middelen, biedt scholen de financiële ruimte om stagiaires van een stagevergoeding en begeleiding te

voorzien. Dit is belangrijk want uit een [enquête](#) van de AOb blijkt dat wanneer studenten een passende stagevergoeding (€750) ontvangen, zij daarnaast niet ook nog hoeven te werken. Daardoor studeren zij sneller af en staan zij sneller voor de klas. De aanvullende inzet op stagebegeleiding voorkomt daarnaast dat studenten onnodig uitvallen. Ook zorgt een gebrek aan begeleiding er op dit moment voor dat studenten te vroeg al zelfstandig lessen moeten draaien. Een stagefonds voorkomt een deel van deze uitval. Het resultaat: meer docenten voor de klas.

Inkomenszekerheid (flex/vast)

Het aantal flexbanen in het wetenschappelijk onderwijs is gigantisch: ruim 60% van het personeel heeft een tijdelijke aanstelling. Het gemiddelde landelijk gemiddelde is 24%. Met name in de functie van docent en universitair docent is het aantal tijdelijke dienstverbanden in de afgelopen tien jaar fors gestegen. De tijdelijkheid van het dienstverband draagt sterk bij aan de ervaren werkdruk zowel praktisch (continue rouleren van taken) als psychologisch (loononzekerheid). Ook in andere onderwijssectoren zien we steeds vaker tijdelijke contracten, zzp- of uitzendconstructies. Zelfs in het funderend onderwijs zijn er leraren die van tijdelijke baan naar tijdelijke baan hoppen. Uiteindelijk verlaat veel van dit personeel het onderwijs, dit 'lerarenlek' draagt bij aan het lerarentekort. De AOb vindt dat in de ketenbepaling moet worden vastgesteld welk % van het personeel maximaal een flexibel contract mag ontvangen. Want leraren die goed functioneren, verdienen een vaste aanstelling.

Positie beroepsgroep

Het geluid van leraren wordt op dit moment onvoldoende vertolkt aan beleidstafels. In 2020 constateerde Merel van Vroonhoven in het onderzoek "Samen sterk voor elk kind" dat de betrokkenheid van de beroepsgroep over de gehele linie veel intensiever en nadrukkelijker moest worden vormgegeven om het beroep te verstevigen. Zowel bestuurdersverenigingen (MBO Raad, VO-raad, PO-raad, Vereniging Hogescholen en Universiteiten van Nederland) als de scholieren- (LAKS) en studentenorganisaties (JOB mbo, LSVb en ISO) kennen een vaste positie aan de gesprekstafels over onderwijsbeleid. De vertegenwoordigers van de leraren kennen deze vaste positie niet. Hierdoor worden veel besluiten over het onderwijs gemaakt zonder dat hierin de ervaring en visie van leraren afdoende is meegewogen. Het resultaat is dat het onderwijsbeleid uit balans is geraakt, onnodige problemen zijn ontstaan in de uitvoering en beleid vaker herzien moet worden. Leraren voelen zich daarnaast uitvoerders van beleid waar zij geen stem in hebben gehad, wat het beroep niet aantrekkelijker maakt. Inspraak van leraren is dus essentieel. De AOb roept dan ook op tot een vaste plek aan tafel wanneer het onderwijsbeleid betreft. Daarnaast moet de overheid de vertegenwoordigers van de beroepsgroep (AOb, CNV Onderwijs, FvOv, platform VVVO en BVMBO) faciliteren om de samenwerking te intensiveren en de beroepsgroep, en daarmee de inspraak van leraren, te verstevigen. Zo kan het beleid over onderwijs weer in balans worden gebracht.